

Svar på skriftligt spörsmål SSS 98/2016 rd

Svar på skriftligt spörsmål om en obligatorisk förhandsredovisning av valfinansiering och en övre gräns för finansiering av valkampanj

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spörsmål SS 98/2016 rd undertecknat av riksdagsledamot Simon Elo/Sannf:

Är den ansvarige ministern villig att inleda en parlamentarisk dialog med alla riksdagsgrupper, så att Finland får en motiverad övre gräns för valfinansiering, dvs. ett kampanjtak, som beror på antalet röstberättigade,

har man övervägt att införa obligatorisk förhandsredovisning av valfinansiering för kandidater i val och kontroll av bokföringen i de valda kandidaternas stödföreningar efter förrättade val och

kommer ministeriet att utreda om valfinansieringens transparens kan förbättras ytterligare till exempel genom att i de största valen införa ett bankkonto som övervakas av statens revisionsverk och från vilket alla valkostnader ska betalas?

Som svar på detta spörsmål anför jag följande:

I sitt ställningstagande 11.2.2014 till revisionsutskottets betänkande (ReUB 9/2013 rd) förut-satte riksdagen att statsrådet vidtar åtgärder och reder ut behovet av att reformera val- och parti-finansieringen.

Till följd av riksdagens ställningstagande tillsatte justitieministeriet en parlamentarisk arbets-grupp för att reda ut behovet av att justera lagstiftningen om val- och partifinansieringen. Arbetsgruppen hade i uppdrag att lägga fram ett förslag till hur revisionsutskottets och eventuella andra förslag till utveckling av val- och partifinansieringen borde genomföras. Arbetsgruppen skulle också bedöma möjligheterna att genomföra de rekommendationer för Finland avseende val- och partifinansieringen som byrån för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter vid Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) kom med 2011 och vid behov komma med förslag till hur de borde genomföras. Arbetsgruppens lämnade sitt enhälliga betän-kande till justitieministeriet 22.4.2015 (Justitieministeriets betänkanden och utlåtanden 29/2015).

Regeringens proposition (RP 73/2015) gavs till riksdagen utifrån arbetsgruppens förslag. Riks-dagen stiftade en lag om ändring av lagen om kandidaters valfinansiering (1689/2015), och den trädde i kraft 1.1.2016.

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 98/2016 rd

I sitt betänkande ReUB 9/2013 rd sammanställde riksdagens revisionsutskott olika slags behov av att utveckla partilagen och lagen om kandidaters valfinansiering. Utskottet föreslog inte fastställande av en övre gräns för totala kostnader för valkampanjer. Därför behandlade justitieministeriets arbetsgrupp inte frågan om en övre gräns för kampanjkostnader i någon högre grad.

Införandet av en övre valspecifik gräns för kampanjkostnader övervägdes redan i samband med beredningen av lagstiftningen om partifinansiering (Mellanbetänkande av val- och partifinansieringskommissionen, kommittébetänkande 2009:1). På denna punkt var kommissionens förslag inte enhälligt. När riksdagens grundlagsutskott utifrån kommissionens förslag behandlade regeringens proposition med förslag till lag om kandidaters valfinansiering (RP 13/2009) konstaterade grundlagsutskottet att det inte fanns behov av att genom lag fastställa ett högsta belopp för totala kostnader för valkampanjer. Däremot stiftades ett stödtak enligt vilket en kandidat inte får inkludera stöd i valfinansieringen från en anhängare om beloppet överstiger den lagstadgade gränsen. Syftet med införandet av denna bestämmelse var att begränsa kandidaternas kopplingar till enskilda stora bidragsgivare.

I OSSE:s rekommendationer för Finland avseende val- och partifinansiering från 2011 föreslogs att förhandsredovisningen av valfinansiering skulle bli obligatorisk och att den borde innehålla faktisk information om kampanjfinansiering i stället för endast en uppskattning av intäkter och kostnader. Justitieministeriets arbetsgrupp föreslog dock inte att förhandsredovisningen skulle bli obligatorisk eller innehålla faktisk information. Arbetsgruppen bedömde att redovisningen av faktisk information och kontrollen av den skulle kräva en hel del extra resurser utan att ge en slutlig eller säker bild av kampanjfinansieringen under pågående kampanjer. Enligt arbetsgruppen är det i praktiken svårt för kandidater och partier att redovisa aktuella uppgifter, eftersom valfinansieringen snabbt kan förändras före val. Arbetsgruppen ansåg att den gällande frivilliga förhandsredovisningen av uppskattade kostnader var ett fungerande och praktiskt förfarande.

Riksdagens revisionsutskott ansåg att det var motiverat att redovisningsskyldiga skulle vara skyldiga att dokumentera inkomster och utgifter för valfinansiering eller att redovisningsskyldiga skulle använda separata kampanjkonton och förvara handlingarna en viss tid. Ett motsvarande förslag ingick i OSSE:s rekommendation för Finland avseende val- och partifinansieringen från 2011. Justitieministeriets arbetsgrupp föreslog inte en ändring av lagstiftningen på denna punkt, eftersom den ansåg att dokumentationsskyldigheten redan föreligger enligt 8 § 3 mom. i lagen om kandidaters valfinansiering. Arbetsgruppen bedömde att skyldigheterna för kandidater inte borde utökas ytterligare, i synnerhet inte i kommunalval. Olika val borde inte heller ha väldigt avvikande regler för dokumentationen av finansieringen, eftersom avvikande regler är problematiska i praktiken. Arbetsgruppen betonade dock att Statens revisionsverk borde instruera kandidaterna på förhand avseende de bakgrundsuppgifter i redovisningen av valfinansieringen som bör dokumenteras under kampanjer.

Eftersom behovet av att justera lagstiftningen om val- och partifinansieringen nyligen har utretts, är det knappast relevant att utreda lagstiftningen på nytt inom en nära framtid. Det är dock bra att framöver följa upp behovet av att fastställa ett kampanjtak för riksdags- och europaparlamentsval. Om det blir aktuellt kan ärendet tas upp senare.

Svar på skriftligt spörsmål SSS 98/2016 rd

Helsingfors den 18 mars 2016

Justitie- och arbetsminister Jari Lindström